

EUROPOS
KOMISIJA

EUROPOS SAJUNGOS
VYRIAUSIASIS ĮGALIOJINIS
UŽSIENIO REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2015 03 04
JOIN(2015) 6 final

BENDRAS KONSULTACIJŲ DOKUMENTAS

Naujos Europos kaimynystės politikos link

I. Įvadas. Ypatingi santykiai

Europa turi stiprinti savo pozicijas užsienio politikos srityje. Turime glaudžiau bendradarbiauti, plėtoti asociaciją ir partnerystę su kaimyninėmis šalimis, kad dar labiau sutvirtintume mūsų ekonominius ir politinius ryšius.

Europos Sąjungos sutarties 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „Sąjunga plėtoja ypatingus santykius su kaimyninėmis šalimis siekdama sukurti Sąjungos vertybėmis grindžiamą gerovės ir geros kaimynystės erdvę, kuriai būdingi artimi ir taikūs bendradarbiavimo santykiai“.

Europos kaimynystės politika (EKP) pradėta plėtoti 2003 m. (Komunikatas „Platesnė Europos kaimynystė“¹) siekiant glaudesnių ES ir jos kaimyninių šalių santykių, be kita ko, suteikiant glaudesnės ekonominės integracijos į ES ir didesnių patekimo į ES vidaus rinką galimybių. Planuota, kad integracija bus laipsniška, grindžiama sudėtingų politikos, ekonomikos ir institucinių reformų įgyvendinimu bei įsipareigojimu vadovautis bendromis vertybėmis.

Per pastarąjį dešimtmetį kaimyninėse šalyse įvyko svarbių politinių pokyčių. Šiandien šios šalys kur kas nestabilesnės nei prieš dešimt metų. Pavyzdžiui, rytuose vis didesnių problemų patiria ne viena Rytų partnerystės šalis (2008 m. krizę patyrė Gruzija, konfliktai tebesitęsia Ukrainoje); šių problemų priežastis – vis kategoriškesnė Rusijos užsienio politika, kelianti vis didesnių Rusijos ir ES nesutarimų. Kalbant apie pietines kaimynes, nuo 2011 m. Sirijoje vyksta pilietinis karas, darantis didžiulį poveikį kaimyninėms šalims. Šiuo metu konfliktai vyksta ir Libijoje. Per pastaruosius trejus metus sudėtingų politinių pokyčių įvyko Egipte. Nepaisant nemenkų pastangų, Artimųjų Rytų taikos procesas tebėra įstrigęs, o regione, įskaitant 2014 m. Gazoje, buvo ne vienas karo veiksmų protrūkis. Dėl šių įvykių tiek ES, tiek jos partneriai patiria vis didesnių problemų, auga ekonominis ir socialinis spaudimas, didėja nelegalios migracijos ir pabėgėlių srautai, kyla saugumo grėsmių ir imama siekti skirtingų tikslų.

Šiuo laikotarpiu įvyko Europos kaimynystės politikos pokyčių: 2008 m. pertvarkius Barselonos procesą ir sukūrus Viduržemio jūros sąjungą sustiprintas regioninis aspektas, o 2009 m. plėtojama Rytų partnerystė. Gerokai išaugo ir pačios politikos turinys. Kaimyninės šalys dabar turi galimybę prisijungti prie išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės, partnerystės judumo srityje ar bevizio režimo. Kai kurios šalys jau pasinaudojo šiomis galimybėmis. Be to, 2011 m. Europos kaimynystės politika buvo persvarstyta² siekiant nuspręsti, kaip reaguoti į Arabų pavasario įvykius, kurių metu kilo visuotinių sukilimų, leidusių pasiekti tam tikros pažangos, pavyzdžiui, Tunise, tačiau drauge sukėlusius dar didesnę nestabilumą ir politinę įtampą. Pereinamasis laikotarpis įvairiose šalyse gerokai skyrėsi.

EKP ne visada galėjo užtikrinti adekvatų atsaką nei šių įvykių, nei kintančių mūsų partnerių siekių atžvilgiu. Todėl pačios ES interesai taip pat nebuvo visapusiškai tenkinami.

Partnerių bendradarbiavimas su ES ir dalyvavimas su skirtingais politikos sektoriais susijusioje veikloje buvo vis netolygesnis. EKP tam tikra prasme padėjo padidinti ES įtaką, tačiau ne vienoje srityje reformų darbotvarkė nebuvo įgyvendinama iš dalies dėl skirtingų interesų ir iš dalies dėl nevienodo partnerių suinteresuotumo plėtoti partnerystę su ES, grindžiamą pliuralizmo ir integracijos modeliu. Pastaraisiais metais didelę ekonomikos krizę patyrė pati ES, o jos poveikį neišvengiamai pajuto ir mūsų kaimynai.

Kaip parodė ES patirtis, politikos ir ekonomikos reformos daro didelį poveikį visuomenei ir ekonomikai. Partneriai įvertina ne tik ilgalaikę naudą, bet ir išlaidas, kurias jiems tenka patirti trumpuoju laikotarpiu dėl ryšių su ES pagal EKP.

Tai, koku mastu mūsų kaimynai ketina dalyvauti įvairiose iniciatyvose, įskaitant ES iniciatyvas, priklauso nuo jų strateginių gairių. Kai kurie partneriai apsisprendė siekti glaudesnės asociacijos

¹ COM(2003) 104 *final*, 2003 3 11.

² COM(2011) 303, 2011 5 25.

su ES ir ES yra pasirengusi gilinti savo ryšius su jais. Kiti teikia pirmenybę kitokiam keliui. ES gerbia šių šalių sprendimą ir yra pasirengusi ieškoti kitokių formų bendradarbiavimo.

Atsižvelgiant į tokias aplinkybes, akivaizdu, kad reikia peržiūrėti prielaidas, kuriomis grindžiama politika, ir jos aprėptį, ir nuspręsti, kokios priemonės turėtų būti naudojamos bei kaip įvairūs politikos sektoriai galėtų geriau prisidėti prie bendradarbiavimo, ir drauge užtikrinti vidaus ir išorės prioritetų sąsajas. Tokios peržiūros tikslas – užtikrinti, kad įgyvendinant EKP ateityje būtų galima veiksmingiau remti ES ir jos partnerių bendro stabilumo, saugumo ir gerovės erdvės plėtotę. Taip pat reikia įvertinti, ar išnaudotas visas „ypatingų santykių“ potencialas ir ką reikėtų padaryti, kad jie būtų sustiprinti tiek ES, tiek jos partnerių naudai.

Kad EKP atitiktų savo paskirtį, reikia atidžiau išanalizuoti ES ir jos partnerių interesus. Viena vertus, būtina sužinoti, kokie yra su partneryste susiję partnerių lūkesčiai ir siekiai. Kita vertus, ES turi nustatyti aiškesnius savo pačios tikslus ir interesus ir drauge propaguoti vertybes, kuriomis grindžiama jos veikla.

Atliekant peržiūrą reikia atsižvelgti į pačių įvairiausių siekių turinčių partnerių reikalavimus. Jei partneris yra visapusiškai pasiryžęs ir įsipareigojęs siekti integracijos, reiktų apsvarstyti, kaip galėtume paspartinti ir pagilinti mūsų partnerystę. ES ir toliau yra įsipareigojusi užtikrinti, kad remiantis pasiektais rezultatais būtų visapusiškai išnaudojamas kiekvienos partnerystės potencialas.

Jei partneriai rodo mažai ar nerodo jokio suinteresuotumo, atliekant EKP peržiūrą reikėtų apsvarstyti galimas priežastis ir ieškoti būdų geriau tenkinti abiejų šalių norus. Gali prireikti labiau įtraukti kai kuriuos partnerius, šiuo metu nedalyvaujančius kaimynystės politikoje. Taip pat reikėtų apsvarstyti, kaip ES turėtų reaguoti į krizes ir konfliktus, įskaitant užsitęsčius, atsižvelgiant į įtakos šaltinius ir mūsų partnerių patiriamą spaudimą, formuojančius jų politines nuostatas, be kita ko, ES atžvilgiu.

Todėl veiksminga EKP turi būti glaudžiai integruota į bendrą ES užsienio politiką vadovaujantis visapusišku požiūriu ir naudojantis visomis – tiek ES, tiek jos valstybių narių – priemonėmis.

Tokiomis aplinkybėmis Europos Komisijos pirmininkas J.-C. Junckeris nusprendė, kad EKP peržiūra įvyks pirmaisiais Komisijos kadencijos metais. Atlikti peržiūrą ragino ir ES valstybės narės, pateikusios atitinkamų pasiūlymų. Šalys partnerės, taip pat išorės suinteresuotieji subjektai, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas ir socialinių partnerių organizacijas, taip pat pasisakė už vykdomos politikos peržiūrą.

Tuo pačiu metu Komisija tobulina plėtos politiką, kuri ir toliau lieka atskirta nuo EKP. Komisijos pirmininkas J.-C. Junckeris savo politinėse gairėse nurodė, kad per ateinančius penkerius metus ES naujų narių nepriims.

Šio dokumento tikslas – pasirengti diskusijai apie išsamų EKP nagrinėjimą. II dalyje išdėstytos preliminarios išvados, susijusios su ligšiolinio EKP įgyvendinimo patirtimi. III dalyje siūlomi tam tikri tvirtesnės partnerystės elementai ir pateikiama įvairių klausimų diskusijoms su svarbiausiais partneriais ir suinteresuotaisiais subjektais. IV dalyje apibendrinami būsimi veiksmai, susiję su viešų konsultacijų struktūra. Į konsultacijų rezultatus bus atsižvelgiama 2015 m. rudenį rengiant kitą komunikatą, kuriame bus pateikta konkrečių pasiūlymų dėl EKP įgyvendinimo ateityje.

II. Sukaupta patirtis ir klausimai, susiję su EKP įgyvendinimu ateityje

Šioje dalyje remiamasi per dešimt metų sukaupta kaimynystės politikos įgyvendinimo patirtimi, nustatyta reguliariai ir dažnai bendraujant su ES valstybėmis narėmis ir EKP šalimis partnerėmis ir vykdant neformalias konsultacijas, kuriose dalyvavo daug suinteresuotųjų subjektų.

Nuo 2004 m. ES santykiai su kaimyninėmis šalimis plėtoti vadovaujantis EKP, o ES valstybėms narėms suteikta galimybė siekti konsensuso dėl aktyvesnio bendradarbiavimo su rytinėmis ir

pietinėmis kaimynėmis. Dėl EKP ir dėl EKP veiksmų planuose prisiimtų aiškių abiejų pusių įsipareigojimų ES santykiai su kaimyninėmis šalimis gerokai suaktyvėjo. EKP suteikė galimybę patenkinti partnerių norą aktyviau bendradarbiauti su Sąjunga. Praėjus dešimtmečiui partnerystei su kaimynais ES darbotvarkėje skiriama daugiau dėmesio; ES yra svarbiausia daugumos šalių partnerių prekybos partnerė; keleivių ir migracijos srautai tarp EKP šalių ir ES nuolat auga. ES naudojami EKP, kad paskatintų ir kasmet įvertintų kiekvienos šalies pastangas įgyvendinti reformas, visų pirma valdymo srityje, remdamasi su kiekvienu iš partnerių sudarytais veiksmų planais.

Tačiau nustatyta ir tam tikrų trūkumų.

Kai kurie partneriai aktyviai siekia glaudesnės integracijos į ES. Kitiems tokia perspektyva šiuo metu arba apskritai nerūpi; tai verčia suabejoti kai kuriomis nuostatomis, kuriomis grindžiama EKP.

Nors diferenciacijos koncepcija egzistavo nuo pat pradžių, atsižvelgti į specifinius atskirų šalių siekius pavyksta ne visada. Nepakankamas bendros atsakomybės jausmas neleidžia išnaudoti viso politikos potencialo.

Principas „parama pagal pažangą“ pabrėžia ES įsipareigojimą puoselėti svarbiausias vertybes, tačiau jis ne visada padėjo kurti lygiateisės partnerystės aplinką ir ne visada sėkmingai skatino šalis partneres vykdyti tolesnes reformas.

Šiame komunikate iškeltais klausimais siekiama nagrinėti, kaip būtų galima paversti EKP veiksmingesne priemone tenkinti tiek ES, tiek jos partnerių interesus ir palankesne sistema, padedančia abiem partneriams plėtoti visapusišką partnerystę, kuria būtų geriau atsižvelgiama į jų siekius.

- **Glaudesnių santykių** su ES partneriais svarba čia nekvestionuojama.

Ar reikia tęsti EKP? Ar rytinėms ir pietinėms kaimynėms turėtų būti taikoma ta pati sistema?

- Dabartinėje EKP dalyvauja **16 kaimyninių šalių**. Vis dėlto daugelio uždavinių, kuriuos ES ir kaimyninės šalys turėtų spręsti kartu, neįmanoma išspręsti neatsižvelgiant į **kaimyninių šalių kaimynes** ar (kai kuriais atvejais) nebendradarbiaujant su jomis.

Ar geografinė aprėptis turi likti tokia pati? Ar EKP turėtų numatyti lankstesnių bendradarbiavimo su kaimyninių šalių kaimynėmis būdų? Kaip ES galėtų pagal EKP padėti kaimyninėms šalims bendrauti su savo kaimynėmis? Ką reikėtų daryti geriau, kad būtų užtikrintas didesnis EKP ir ES santykių su Rusija, partneriais Vidurinėje Azijoje ar Afrikoje, visų pirma Sahelyje ir Somalio pusiasalyje, bei Persijos įlankos šalyse nuoseklumas?

- EKP įgyvendina ES institucijos, tačiau aktyvesnis valstybių narių dalyvavimas galėtų duoti geresnių rezultatų.

Kaip visapusiškesnis požiūris ir aktyvesnis valstybių narių dalyvavimas galėtų suteikti politikai daugiau „svorio“? Ar partneriai pageidautų prisiimti didesnę bendrą atsakomybę už politiką?

- Pagal EKP buvo **sukurtos ir taikytos glaudesnės politinės asociacijos ir ekonominės integracijos priemonės, skirtos tokio tikslo siekiantiems partneriams**, įskaitant didelio poveikio susitarimus kaip antai asociacijos susitarimus ir išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės susitarimus (IVLPE).

Ar asociacijos susitarimai ir IVLPE tinka visiems ar reikėtų konkrečiam atvejui geriau pritaikytų alternatyvų, kad būtų atsižvelgiama į skirtingus partnerių interesus ir siekius?

- ES ir daugumos EKP partnerių santykių raida nustatyta **EKP veiksmų planuose**.

Ar EKP veiksmų planai yra tinkama partnerystės plėtotės priemonė? Ar kai kuriems partneriams šie planai nėra pernelyg platūs? Ar didesnis dėmesio sutelkimas į tam tikras siauresnes sritis ir aiškesni prioritetai teiktų naudos ES ir partneriams?

- **EKP pažangos ataskaitos** ES padeda atidžiai stebėti kiekvieno veiksmų planą parengusio EKP partnerio pažangą siekiant drauge nustatytų ir tuose planuose nurodytų tikslų.

Ar toks požiūris tinka visiems partneriams? Ar tai teikia papildomos naudos ES santykiams su šiais partneriais? Gal ES ir (arba) partneriams pakaktų paprastesnio ataskaitų teikimo mechanizmo? Gal ataskaitų teikimo mechanizmas turėtų būti pritaikomas atsižvelgiant į atitinkamo partnerio dalyvavimo mastą? Kaip būtų galima geriau viešinti svarbiausius elementus?

- Įgyvendinant EKP taip pat sukurtas **sektorinio bendradarbiavimo** pačiose įvairiausiose srityse (įskaitant energetiką, transportą, žemės ūkį ir kaimo plėtrą, teisingumą ir vidaus reikalus, muitus, mokesčius, aplinkosaugą, nelaimių valdymą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, švietimą, jaunimo reikalus, kultūrą, sveikatos priežiūrą ir t. t.) **pagrindas**.

Ar partnerystė gali būti labiau grindžiama bendrais interesais, kad abi pusės prisiimtų didesnę atsakomybę? Kaip būtų galima pritaikyti EKP siekiant atsižvelgti į tokią diferenciaciją? Ar reikia kokių nors naujovių glaudesniam bendradarbiavimui minėtose ar kitose srityse paremti?

- **Vizų režimo liberalizavimo** ar supaprastinimo procesai sudarė palankesnes sąlygas keliauti ir įtvirtino reformas; partnerystė judumo srityje padėjo užmegzti ryšius, o programos prisidėjo prie šių procesų.

Ką dar reikia padaryti šioje, visų EKP partnerių viena svarbiausių laikomoje srityje? Kaip EKP gali toliau padėti valdyti migraciją ir pasinaudoti judumo teikiama nauda?

- Vienas iš ES tikslų – **gerovė** pasienio regionuose. Šalių partnerių gerovę neigiamai veikia struktūriniai trūkumai, kaip antai nelygybė, skurdas, šešėlinė ekonomika, taip pat demokratijos, pliuralizmo ir pagarbos teisinės valstybės principui stoka. Be to, didele dalimi EKP partnerių ekonominį ir socialinį vystymąsi stabdo konfliktų ar sparčių vidaus pokyčių padariniai.

Kaip ES galėtų labiau prisidėti prie tvaraus ekonominio ir socialinio vystymosi EKP šalyse partnerėse rėmimo? Kaip galime suteikti didesnių ekonominių, politinių ir socialinių galių jaunimui? Kaip būtų galima skatinti tvarų užimtumą? Kaip būtų galima šiuos tikslus geriau susieti su būtinomis reformomis tokiose srityse kaip kova su korupcija, teismų sistemos reformos, valdymas ir saugumas, kurios yra būtina tiesioginių užsienio investicijų sąlyga?

- Vienas iš ES tikslų – **stabilumas** pasienio regionuose. Kad veiksmingai išspręstų dabartines problemas, ES turi naudotis visomis turimomis bendradarbiavimo priemonėmis. Veikla pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP) ir bendrą saugumo ir gynybos politiką (BSGP) iki šiol vykdyta ne pagal EKP sistemą. Didelis kai kurių šalių partnerių nestabilumas ne tik trukdo daryti pažangą siekiant demokratijos, bet ir kelia grėsmę teisinės valstybės principui, pažeidžia žmogaus teises ir daro rimtą poveikį ES, pavyzdžiui, kelia nelegalios migracijos ir saugumo grėsmes.

Kaip EKP galėtų padėti įveikti konfliktus ir krizes? Ar reikėtų geriau integruoti BUSP ir BSGP veiklą į EKP sistemą? Ar ji turėtų atlikti svarbesnę vaidmenį rengiant pasitikėjimo didinimo priemones ir veiksmus konfliktui pasibaigus bei susijusių valstybės ir institucijų atkūrimo veiklą?

Ar įgyvendinant EKP reikėtų skirti daugiau dėmesio bendradarbiavimui su partneriais radikalizacijos prevencijos, kovos su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu srityse?

Ar įgyvendinant EKP reikėtų skirti daugiau dėmesio saugumo sektoriaus reformai?

- Vienas iš akivaizdžių EKP tikslų – skatinti **regionų bendradarbiavimą**. Drauge su partneriais ES tokį bendradarbiavimą pietuose vykdė per Viduržemio jūros sąjungą, o rytuose – pagal Rytų partnerystę.

Ar daugiašališkumas galėtų teikti dar didesnės papildomos naudos? Ar tokio pobūdžio bendradarbiavimas yra tikslingas? Kaip galima padidinti jo veiksmingumą? Ar galėtume veiksmingiau naudotis kitomis, lankstesnėmis sistemomis? Ar galėtume geriau bendradarbiauti su kitais regioniniais veikėjais (Europos Taryba, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija, Arabų Valstybių Lyga, Islamo bendradarbiavimo organizacija, Afrikos Sąjunga)?

- EKP įgyvendinama glaudžiai bendradarbiaujant su vyriausybėmis, tačiau drauge siekiama įtraukti **pilietinę visuomenę**, be kita ko, didinti jos kaip stebėtojos vaidmenį, visų pirma šalyse, kuriose pilietinė visuomenė turi (arba iš esmės turi) laisvę veikti.

Kaip įgyvendinant EKP reikėtų toliau skatinti pilietinės visuomenės dalyvavimą plačiausia prasme? Ką dar galima nuveikti, kad įvairios šalių partnerių gyventojų grupės užmegztų tarpusavio ryšius?

Ką dar galima nuveikti, kad ryšius užmegztų verslo bendruomenės? Arba kad būtų užmegzti ryšiai su socialiniais partneriais (profesinėmis sąjungomis ir darbdavių organizacijomis) ar tarp jų ir būtų skatinamas socialinis dialogas? Kaip būtų galima skatinti mokslininkų, universitetų, vietos valdžios institucijų, moterų, jaunimo, žiniasklaidos ryšius?

- Įgyvendinant EKP su ES kaimyninėmis šalimis siekiama realios partnerystės, kuri atspindėtų ir puoselėtų įvairovę.

Ką dar būtų galima daryti pagal EKP, kad būtų paskatintas religijų dialogas ir pagarba kultūrų įvairovei ir kovoje su išankstinėmis nuostatomis? Ar geresnis kitos kultūros supratimas turėtų būti konkretus EKP tikslas ir kaip to reikėtų siekti? Kaip EKP gali padėti kovoti su pažeidžiamų grupių diskriminavimu?

III. Aiškesnių siekių ir tikslingesnio bendradarbiavimo partnerystės link

Patirtis ir pirmosios pastabos, kurias pateikė ne viena ES valstybė narė ir EKP šalys partnerės, rodo, kad reikia toliau konsultuotis keturiose prioritetinėse srityse:

- **Diferenciacija**
- **Dėmesio sutelkimas**
- **Lankstumas**
- **Atsakomybė ir matomumas**

1. Diferenciacijos sunkumai

Kai kurie rytiniai partneriai įgyvendina išsamius ir visapusiškus laisvosios prekybos susitarimus ir siekia glaudžiausių įmanomų santykių su ES. Nors šių santykių su bet kuriuo iš šių partnerių plėtotės potencialas dar toli gražu neišnaudotas, šie partneriai siekia kur kas daugiau nei sudaryti asociacijos susitarimus ar prisijungti prie išsamių ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų.

Pietinių šalių partnerių siekiai vis labiau skiriasi ir jose didėja ginkluotų konfliktų sukeltas nestabilumas. 2011 m. ir vėlesni įvykiai arabų pasaulyje iš esmės pakeitė šį regioną. Kai kuriose

pietinėse šalyse partnerėse tai lėmė teigiamus politinius pokyčius, kitos išgyvena sudėtingą pereinamąjį laikotarpį ir patiria Sirijos krizės poveikį arba kenčia dėl užsitęsusių konfliktų.

Ar ES turėtų palaipsniui ieškoti naujų bendravimo formų, kad patenkintų šalių, nesiekiančių asociacijos susitarimo kaip paskutinio politinės asociacijos ir ekonominės integracijos proceso etapo, siekius ir norus?

Kaip ES turėtų toliau įgyvendinti 2013 m. Vilniuje įvykusiame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime nustatytus uždavinius, susijusius su ilgalaikiu tikslu siekti didesnės ekonominės gerovės erdvės remiantis PPO taisyklėmis ir suvereniais sprendimais Europoje ir už jos ribų?

Ar EKP galėtų būti koku nors būdu diferencijuojama, kad su partneriais, kurių įsipareigojimai bendradarbiauti smarkiai skiriasi, būtų plėtojami skirtingi santykiai?

2. Dėmesio sutelkimas

Kaip nustatyta veiklos planuose, su EKP partneriais bendradarbiaujama labai plačiai. Iš patirties matyti, kad EKP yra veiksmingiausia tada, kai ES ir šalies partnerės darbotvarkė iš tiesų sutampa. Atliekant peržiūrą reikia išsiaiškinti, kokie yra ES ir kiekvieno partnerio interesai ir kokiose srityse jų interesai sutampa. Tai padės sustiprinti ES ir pažangos siekiančių kaimyninių šalių partnerystę.

Remiantis neformaliomis ligšiolinėmis konsultacijomis ir pirminiu vertinimu, tvirčiausi bendri ES ir jos partnerių interesai yra toliau nurodytose srityse.

- **Prekybos** ir įtraukaus bei tvaraus **ekonomikos vystymosi** skatinimas ir užimtumo galimybių didinimas yra mūsų kaimynų prioritetas, tačiau galėtų suteikti naudos ir pačiai ES tokiose srityse kaip pragyvenimo šaltiniai tradicinėse kaimo vietovėse, moksliniai tyrimai ir skaitmeninės rinkos.
- Tiek ES, tiek kaimyninės šalys yra suinteresuotos pagerinti **junglumą**, visų pirma tvaraus transporto ir energetikos srityse. Dar vienas bendras interesas – padidinti energijos tiekimo saugumą ir veiksmingumą bei energetinį saugumą.
- Šiuo metu kaimynystės politikos regione vyksta ne vienas konfliktas. Stabilumas yra būtinas, jei norime drauge siekti didesnės gerovės. ES ir jos valstybės narės turi aktyviau bendradarbiauti su mūsų partneriais, kad pašalintų grėsmes **saugumui**, kylančias dėl konfliktų, organizuoto nusikalstamumo ir terorizmo, ir didinti pajėgumus bendromis jėgomis reaguoti į krizes ir nelaimes.
- Mūsų partneriai patiria ir **valdymo** problemų. Kaimyninių šalių piliečiams svarbiausia ir aktualiausia, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principo, gerbiamos žmogaus teisės ir užtikrinama demokratija. Didindamos teisinį tikrumą šalys partnerės drauge spręstų vidaus ir užsienio investuotojams rūpimus klausimus, tokius kaip kova su korupcija ir sukčiavimu, viešųjų finansų valdymo stiprinimas, be kita ko, vykdydamos tarptautiniais standartais grindžiamą viešąjį vidaus kontrolę.
- **Migracija ir judumas** – viena iš svarbiausių ES ir jos partnerių bendradarbiavimo sričių. Didesnis judumas, visų pirma judumas švietimo, mokslo, kultūros, mokymo(si) ir profesiniais tikslais, daro teigiamą poveikį tiek ekonomikai, tiek visuomenei. Kova su neteisėtu žmonių gabenimu ir nelegalia migracija yra visiems aktualus uždavinys.
- **Kiti bendri uždaviniai**, darantys tarpvalstybinį poveikį, yra sveikatos apsauga, kova su grėsme aplinkai ir klimato kaita.
- Didesnis **jaunimo** įtraukimas, be kita ko, organizuojant švietimo srities mainus ir tinklaveiką, gali atlikti svarbų vaidmenį formuojant bendrą ateities viziją. ES toliau sieks, kad būtų suteikiama daugiau galimybių **moterims**.

Ši peržiūra – puiki galimybė pasiekti aiškų ES ir jos partnerių susitarimą dėl akivaizdžiausių bendrų interesų. Tai būtų tvirtesnės būsimos partnerystės pagrindas.

Siūlytume konsultacijas grįsti toliau pateikiamais klausimais.

- *Ar pritariate siūlomoms prioritetinėms sritims? Jei ne, kokius kitus ar papildomus prioritetus pasiūlytumėte?*
- *Kokie yra ES partnerių prioritetai bendraujant su ES? Kokius sektorius ar politikos sritis jie pageidautų plėtoti? Kokios sritys jų nedomina?*
- *Ar dabartinės EKP priemonės yra tinkamos, kad būtų galima įgyvendinti nustatytus prioritetus? Koks turėtų būti sektorių dialogų indėlis?*
- *Jei ne, kokiomis priemonėmis būtų galima pasiekti glaudesnę bendradarbiavimą šiuose sektoriuose?*
- *Kaip ES galėtų sutelkti dėmesį tik į kelis svarbiausius sektorius, jei partneriai to pageidauja?*

3. Lankstumas. Lankstesnių priemonių link

Per pastaruosius dešimt metų ES parengė ir išplėtojo EKP priemones. EKP šiuo metu įgyvendinama naudojantis tokiomis priemonėmis:

- ES ir daugumos EKP šalių partnerių ryšiai plėtojami pagal asociacijos susitarimuose ar partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimuose nustatytą teisinę sistemą.
- Šiuo metu dėl veiksmų planų ar asociacijos darbotvarkių susitarta su 12 EKP šalių partnerių; kiekviena iš šių šalių rengia veiksmų planų prioritetų įgyvendinimo metines ataskaitas.
- Be metinių pažangos ataskaitų, į metinį kaimynystės politikos dokumentų rinkinį įtrauktas ir vienas strateginis komunikatas bei dvi ataskaitos dėl regioninio bendradarbiavimo prioritetų įgyvendinimo: dėl Partnerystės siekiant demokratijos ir bendros gerovės su pietinėmis partnerėmis ir dėl Rytų partnerystės.
- ES rengia reguliarius įvairiaformačius dvišalius dialogus su dauguma EKP šalių partnerių. Tai, be kita ko, asociacijos ar partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimuose numatyti oficialūs mainai (asociacijos ar bendradarbiavimo tarybos ir komitetai, sektorių pakomitečiai). Yra ir kitų bendravimo galimybių: dialogas žmogaus teisių klausimais ar kiti konkrečių sektorių dialogai.
- EKP šalims partnerėms jau suteikta nemažai tikslinės finansinės paramos. 2014–2020 m. numatyta skirti 15 mlrd. EUR. 2017 m. numatyta surengti laikotarpio vidurio peržiūrą; tai bus puiki galimybė pakoreguoti pagal Europos kaimynystės priemonę skiriamas sumas ir įgyvendinimą atsižvelgiant į šios peržiūros rezultatus ir užtikrinti, kad ES finansinio bendradarbiavimo srityje galėtų lanksčiau reaguoti į kintančią padėtį regione.
- *Kaip reikėtų racionalizuoti veiksmų planus, kad jie geriau atitiktų atskirų šalių reikmes ir prioritetus?*
- *Ar šalys, nusprendusios nesiekti glaudesnės politinės ir ekonominės integracijos, privalo teikti metines ataskaitas?*
- *Kokie turėtų būti ES santykiai su šalimis, kurios šiuo metu neturi veiksmų planų?*
- *Kaip ES galėtų pritaikyti principą „parama pagal pažangą“ partneriams, nesiekiantiems didesnės integracijos, kad paskatintų juos gerbti pagrindines vertybes ir toliau vykdyti svarbias reformas?*

- *Kaip įvertinti pažangą siekiant drauge nustatyti reformų tikslų, jei šalis partnerė patiria didelį išorės, pavyzdžiui, ginkluotų konfliktų ar didelių pabėgėlių srautų, spaudimą?*
- *Kaip ES galėtų veiksmingiau ir lanksčiau padėti nuo konfliktų nukentėjusioms šalims partnerėms?*
- *Kokių priemonių reikėtų ES, kad ji galėtų veiksmingiau reaguoti į kintančią padėtį kaimyninėse šalyse?*
- *Ar ES finansinė parama teikiama tinkamiems sektoriams? Ar tinkami šios paramos teikimo mechanizmai? Kaip būtų galima padidinti finansinės paramos poveikį ir matomumą?*

4. Atsakomybė ir matomumas

Kritikuojant EKP dažniausiai minima partnerių ir jų visuomenių atsakomybės stoka ir menkas plačiosios visuomenės informuotumas apie politikos tikslus ir poveikį. Akivaizdu, kad peržiūrint EKP reikia dėti gerokai daugiau pastangų, kad šalys partnerės prisiimtų daugiau atsakomybės už šios politikos įgyvendinimą ir kad ES bei šalyse partnerėse būtų geriau informuojama apie jos tikslus ir rezultatus.

Ko siekia EKP partneriai? Kaip būtų geriausiai atsižvelgiama į jų interesus ir siekius?

Ar įmanoma rasti tokių bendradarbiavimo būdų, kuriuos partneriai laikytų pagarbesniais ir kurie užtikrintų lygiateisę partnerystę? Kokį poveikį tai turėtų daryti metinių ataskaitų teikimo sistemai?

Kaip būtų galima padidinti EKP struktūrų bendradarbiavimo potencialą, pabrėžti partnerių teisę rinktis ir suteikti dalyvavimo galimybę šalių partnerių pilietinei visuomenei?

Ar EKP galėtų duoti naudos per trumpesnę laikotarpį, kad visuomenei būtų lengviau suvokti šios politikos vertę? Kokių veiksmų šiuo atžvilgiu turėtų imtis ES? Kokių veiksmų turėtų imtis šalys partnerės?

Ar galėtų ES finansinė parama būti teikiama kaip investicijos, o ne kaip subsidijos, kad šalių partnerių vaidmuo būtų aiškesnis?

Kaip ES valstybės narės galėtų veiksmingiau dalyvauti rengiant ir įgyvendinant politiką, įskaitant su užsienio ir saugumo politika susijusią veiklą? Ar įmanoma ES valstybių narių veiklą geriau koordinuoti su EKP?

Šis viešų konsultacijų etapas turės lemiamos svarbos didinant atsakomybę ir sudarant sąlygas veiksmingesnei EKP komunikacijai ateityje.

IV. Tolesni veiksmai

Šio dokumento tikslas – pasirengti politinei diskusijai apie EKP ateitį. Bus siekiama kuo plačiau konsultuotis tiek su partneriais kaimyninėse šalyse, tiek su ES suinteresuotaisiais subjektais. Bus konsultuojamasi ne tik su valstybėmis narėmis ir partneriais, bet ir su parlamentu, įskaitant Europos Parlamentą, pilietinės visuomenės, ekspertų grupių, socialinių partnerių, verslo ir akademinės bendruomenės atstovais. Dalyvauti pakviesime svarbiausias tarptautines organizacijas, veikiančias kaimynystės politikos srityse, visų pirma Europos Tarybą, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizaciją, taip pat svarbiausias tarptautines finansų įstaigas. Suinteresuotiems piliečiams taip pat bus suteikta galimybė pateikti rašytines pastabas. Numatoma, kad konsultacijos vyks iki birželio pabaigos.